

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

IETEIKUMI

**rīcībpolitikas veidotājiem reliģisko kopienu
potenciāla izmantošanai sociālās iekļaušanas
un integrācijas jomā**

Autori

Māra Kiope

Nadežda Pazuhina

Inese Runce

Rīcībpolitikas ieteikumu ziņojums sagatavots valsts pētījumu programmas LETONIKA latviskas un eiropiskas sabiedrības attīstībai projekta Jauni risinājumi demogrāfijas un migrācijas procesu izpētē latviskas un eiropiskas zināšanu sabiedrības attīstībai

Projekta Nr. VPP-LETONIKA-2021/4-0002

Februāris 2025

IEVADS

Reliģiskās pārliecības brīvībā Latvijā ir noteikta Satversmes 99. pantā: “Ikvienam ir tiesības uz domas, apziņas un reliģiskās pārliecības brīvību. Baznīca ir atdalīta no valsts” ([Latvijas Republikas Satversme](#)). Tas nozīmē, ka reliģiskās organizācijas, kuru darbību regulē “[Reliģisko organizāciju likums](#)” apvieno ticīgos uz brīvprātības principa pamata un nodrošina Latvijas iedzīvotājiem iespējas paust savu reliģisko pārliecību un piedalīties reliģisko organizāciju darbībā, ievērojot likumdošanas aktus. Līdz ar to reliģiskajām organizācijām ir augsts potenciāls ticīgo motivēšanā un saliedēšanā gan reliģijas praktizēšanā, gan arī ar to saistītajā savstarpējās palīdzības (atbalsta) un labdarības jomā.

Reliģisko organizāciju pārskatos norādīto draudžu locekļu kopējais skaits ir 1 313 363 ticīgie ([Ziņojums par Tieslietu Ministrijā iesniegtajiem reliģisko organizāciju pārskatiem par darbību 2022. gadā](#), 2023, 4), kas ir ievērojama Latvijas sabiedrības daļa, kuras profilu veido atšķirīga konfesionālā piederība, atšķirīgs sociālais statuss, izglītības līmenis, etniskā izcelsme un ģimenes saskarsmes valoda. Reliģiskajām kopienām, it sevišķi tām, kuras gadsimtiem ilgi veidojās un attīstījās Latvijas teritorijā, ir liels potenciāls jaunpienācēju integrācijā. Tādēļ rīcībpolitikas veidotājiem, izstrādājot un pieņemot lēmumus, jāņem vērā gan Latvijas iedzīvotāju, gan jaunpienācēju reliģiskā identitāte. Šo ieteikumu mērķis ir veicināt atbildīgas, demokrātijas principos balstītās un iekļaujošās pilsoniskās sabiedrības attīstību Latvijā.

RĪCĪBPOLITIKAS IETEIKUMI

1. Rīcībpolitikas veidotājiem, izstrādājot un pieņemot lēmumus, jāņem vērā gan Latvijas iedzīvotāju, gan jaunpienācēju reliģiskā identitāte.

Reliģiskā identitāte var būt gan integrāciju (sociālo iekļaušanu) sekmējošs, gan kavējošs faktors. Vēsturiski Latvijā ir reģioni, kuros

dominē viena vai vairākās kristīgās konfesijas. Kopumā dažādu virzienu kristiešu reliģiskās organizācijas dominē Latvijas reliģiskajā ainavā. (Ziņojums par Tieslietu Ministrijā iesniegtajiem reliģisko organizāciju pārskatiem par darbību 2022. gadā, 2023, pielikums 1 - 2). Izstrādājot sociālā atbalsta un integrācijas programmas reģionos, jāņem vērā reliģisko organizāciju pieredze sociālo un kultūras iekļaušanu sekmējošo pasākumu rīkošanā, pastorālās aprūpes pieredze un to sociālais resurss, iesaistot šīs organizācijas kopējos projektos un tādējādi nodrošinot tām pieeju finanšu līdzekļiem.

2. Nepieciešams tiesiskais regulējums attiecībā uz ieceļotāju (migrantu) grupu reliģiskajām brīvībām.

Šāds regulējums veicinātu iespējamo konfliktu tiesisko risinājumu, kā arī mazinātu diskriminācijas riskus publiskajā telpā un darba tirgū. Būtiski, lai tiesiskais regulējums nostiprinātu reliģiskās izvēles brīvprātības principu attiecībā uz visām sociālajām un vecuma grupām, īpaši pievēršot uzmanību bērniem un pusaudžiem. Tiesiskajam regulējumam ir jābūt skaidram arī attiecībā uz sūdzību sniegšanas kārtību, to izskatīšanas un atbildes sniegšanas termiņiem.

3. Rīcībpolitikas veidotājiem ir jāveicina sabiedrības informētība reliģijas jomā, šādi mazinot ksenofobijas un diskriminācijas riskus; jāatbalsta pētījumi, kas veltīti jaunpienācēju reliģiskās un kultūras identitātes jautājumiem.

Sabiedrībā nereti pastāv vēsturiski izveidojušies stereotipi un aizspriedumi attiecībā uz reliģijām un to piederīgajiem, kā uz Latvijā tradicionālajām reliģiskajām grupām, tā arī uz jaunajām reliģiskajām organizācijām. Kā jebkuri stereotipi, reliģiskie stereotipi vienkāršo un banalizē priekšstatus par kultūras atšķirībām, deformē priekšstatus par vērtībām un vājina sociālo saliedētību. Ar reliģisko stereotipu izplatīšanos saistīti arī naida runu riski, kas veicina savstarpējo neuzticēšanos un sašķeltību. Dziļākās zināšanas gan par Latvijā pārstāvētajām reliģijām, gan

par reliģiskajām kopienām, to vēsturi un mūsdienu situāciju veicinātu harmoniskāku un pieņemošāku līdzāspastāvēšanu.

4. Plānojot jaunpienācēju izmitināšanu, izglītības un integrācijas pasākumus, jāņem vērā ieceļotāju pieredze viņu izcelsmes zemē, arī attieksme pret reliģiju un iesaiste reliģiskajās praksēs.

Plānojot jaunpienācēju nodrošināšanu ar mājokļiem un veidojot stratēģijas jaunpienācēju integrēšanā darba tirgū, viņiem jānodrošina iespēja īstenot reliģiskās prakses likumdošanas ietvaros, ievērojot cieņpilnu attieksmi pret atšķirīgo pieredzi, nezaudējot saskarsmi ar reliģiskajiem līderiem un kopienas viedokļu līderiem. Konstruktīvais starpreliģiskais dialogs ir nepieciešams, lai saglabātu un uzturētu drošu vidi gan jaunpienācējiem, gan vietējiem iedzīvotājiem.

5. Izstrādājot integrācijas stratēģijas, rīcībpolitikas veidotājiem ir jāiesaista pēc iespējas plašs reliģisko organizāciju (arī mazākumgrupu) pārstāvju loks, kā arī reliģijpētniecības jomas speciālisti.

Katrā reģionā ir gan reliģiskās kopienas ar dziļām vēsturiskajām saknēm, gan arī jaunas reliģiskās organizācijas, kas pārzina vietējo iedzīvotāju specifiskās intereses un attieksmes, un kurām ir ietekme uz ticīgo pasauluzskatu un sociālo uzvedību. Reliģisko organizāciju pārstāvji var būt efektīvie sabiedroti sabiedrības noskaņu (arī spriedzes) “mērīšanā”, kas palīdz rīkoties proaktīvi, iekļaujot rīcības plānā pasākumus, kas atbilst dažādu sabiedrības grupu gaidām un veicina savstarpējo izpratni. Reliģisko minoritāšu (to skaitā arī ieceļotāju reliģisko grupu) pārstāvniecība ir svarīga demokrātiskajā lēmumu pieņemšanas procesā, vienlaikus tā mazina šo grupu sociālās getoizācijas un atstumtības riskus.

- 6. Reliģisko kopienu praksi reliģiskajā izglītībā un socializācijā – svētdienu skolas, kursi, sarunu vakari, kopējās maltītes u.c. – ir iespējams izmantot plašākajā mēroga, aktīvāk iesaistot jaunpienācējus, atbalstot ieceļotāju un vietējo iedzīvotāju tīklojumus, atbalstot ziedojumu akcijas un finansējuma pieejamību no citiem avotiem.**

Migrācijas globālais mērogs nosaka jaunpienācēju reliģisko, etnisko, lingvistisko un sociālo dažādību, kas var būt izaicinājums vietējām kopienām. Kristīgo reliģisko organizāciju, draudžu pieredze ticīgo jaunpienācēju iekļaušanā ir vēsturiski aprobētie modeļi, kurus var veiksmīgi izmantot plašākajā mērogā. Svētdienu skolu un sarunu vakaru formāts, piemēram, ir pielāgots arī latviešu valodas kursiem un veiksmīgai socializācijai vietējā kopienā.

- 7. Sociālie pakalpojumi būtu jāsaprot plašāk nekā materiālā atbalsta sniegšana, tie jāplāno un jāatbalsta reliģisko kopienu iniciatīva. Sociāli orientētajās atbalsta iniciatīvās kā brīvprātīgos jāiesaista arī paši ieceļotāji (bēgļi), jo viņu viedoklis ir neatsverams viņu patiesu vajadzību izpratnē, bet viņu iesaiste palīdzībā citām sociāli mazaizsargātajām grupām veicina pieņemamākās savstarpējās attiecības un iekļaujošo vidi.**

Latviešu valodas un kultūras apguve sarunu klubā, palīdzība jaunajām māmiņām ar bērnu pieskatīšanu, palīdzība darba meklējumos un CV sastādīšanā, senioru aprūpe u.c. sociāli nozīmīgie uzdevumi ir veicami ar brīvprātīgo piesaisti reliģiskajās kopienās (Ukrainas bēgļu iesaistīšanu sociālajās iniciatīvās veiksmīgi praktizē biedrība “Maltas Ordeņa palīdzības dienests”).

- 8. Izstrādājot sociālā darba stratēģijas un plānojot konkrētus atbalsta projektus, jāpievērš uzmanība jau esošajām reliģisko organizāciju praksēm, izmantojot viņu pieredzi un kapacitāti.**

Reliģiskās organizācijas var mērķtiecīgi un kvalitatīvi nodrošināt sociālus pakalpojumus ne tikai savas konfesijas piederīgajiem, kā

to veiksmīgi dara Caritas, nodibinājums “Latvijas Evaņģēliski luteriskās Baznīcas Diakonijas centrs”, Pestīšanas Armija u.c.

9. Rīcībpolitikas veidotājiem ir nepieciešams apzināt attiecīgā reģiona reliģisko kopienu (organizāciju) viedokļu līderu un aktīvo locekļu loku, lai efektīvāk iesaistītu viņus esošo stratēģiju īstenošanā.

Reliģisko kopienu aktīvie locekļi var būt jaunpienācēju kuratori, palīgi, atbalsts sociālo saišu un tīklojumu veidošanā jaunpienācēju un vietējo iedzīvotāju starpā. Reliģisko līderu viedoklis var būt nozīmīgs motivējošais faktors gan kopienas ticīgajiem, gan jaunpienācējiem.

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

Rīcībpolitikas ieteikumu ziņojums sagatavots valsts pētījumu programmas projekta **Jauni risinājumi demogrāfijas un migrācijas procesu izpētē latviskas un eiropēiskas zināšanu sabiedrības attīstībai** (DemoMigPro), Nr. VPP-LETONIKA-2021/4-0002 ietvaros.

demomigpro.lu.lv

demomig@lu.lv

@DemoMigPro